

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 kwietnia 2021 r.

Pozycja 70

POSTANOWIENIE z dnia 19 sierpnia 2020 r. Sygn. akt Ts 62/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.F. w sprawie zgodności:

art. 386 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim przyjmuje, że „istotą sprawy jest tylko żądanie pozwu (wniosku w sprawie nieprocesowej)” z art. 45 ust. 1 i art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 marca 2020 r. (data nadania) M.F. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem z 19 października 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w T. X Wydział Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) ustanowił na nieruchomości skarżącego (tj. działce [...], zapisanej w księdze wieczystej KW [...]) służebność drogi koniecznej na rzecz kaźdoczesnego właściciela sąsiadującej działki (o nr [...] zapisanej w księdze wieczystej [...]), która nie ma dostępu do drogi publicznej. Zasadził od wnioskodawców – właścicieli działki o nr [...] – kwotę 420 zł na rzecz skarżącego, a także rozstrzygnął o kosztach postępowania. Od powyższego orzeczenia skarżący wniósł apelację.

Postanowieniem z 24 maja 2019 r. (sygn. akt [...], [...]) Sąd Okręgowy w T. VIII Wydział Cywilny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy), na podstawie art. 386 § 4 w związku z art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.), uchylił postanowienie Sądu Rejonowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu sądowi, któremu pozostawił też rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej. Na powyższe orzeczenie zażalenie wnieśli wnioskodawcy.

Postanowieniem z 17 października 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Najwyższy uchylił skarżone postanowienie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniu orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.

Zarządzeniem z 17 czerwca 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 29 czerwca 2020 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez wskazanie, które wolności lub prawa skarżącego, wyrażone w art. 45 ust. 1 i art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone przez zakwestionowany w skardze art. 386 § 4 k.p.c.; nadesłanie pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a także reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym; odpisów (albo kopii poświadczonych przez pełnomocnika skarżącego za zgodność z oryginałami) postanowień: Sądu Rejonowego z 19 października 2018 r. (sygn. akt [...]), Sądu Okręgowego z 24 maja 2019 r. (sygn. akt [...]; [...]) oraz Sądu Najwyższego z 17 października 2019 r. (sygn. akt [...]), czterech kopii postanowienia Sądu Rejonowego z 19 października 2018 r., oryginału dokumentu (albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem wraz z czterema kopiami) stanowiącego dowód doręczenia skarżącemu postanowienia Sądu Najwyższego z 17 października 2019 r. Skarżący został także zobowiązany do poinformowania, czy od orzeczenia Sądu Najwyższego z 17 października 2019 r. został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

W piśmie procesowym z 3 lipca 2020 r. (data nadania) skarżący odniósł się do zarządzenia.

Skarżący twierdzi, że na skutek zastosowania przez Sąd Najwyższy zakwestionowanego w skardze konstytucyjnej art. 386 § 4 k.p.c. doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do rozpatrzenia sprawy przez właściwy sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Podkreślił bowiem, że „sprawę rozpatruje merytorycznie na nowo Sąd Okręgowy, zastępując (czy wyręczając) Sąd Rejonowy, który miał tę sprawę rozpatrywać na nowo po uchyleniu jego postanowienia i który – jako będący dla tej sprawy sądem pierwszoinstancyjnym ustrojowo – jest sądem właściwym do jej merytorycznego rozpatrywania na nowo”. Skarżący zauważa ponadto, że „skoro sprawę merytorycznie rozpatruje Sąd Okręgowy, to postępowanie w sprawie jest postępowaniem jednoinstancyjnym. Sąd ten pozostaje bowiem formalnie dla tej sprawy sądem drugoinstancyjnym ustrojowo, a to skutkuje tym, iż od jego orzeczeń stronom nie przysługują środki odwoławcze. W tym strony nie będą mogły złożyć apelacji od orzeczenia *meriti* tego sądu, którym sąd ten rozstrzygnie wnioski o ustanowienie służebności drogowej, ponieważ przepisy k.p.c. przyznają prawo do apelacji od orzeczenia sądu, który jest w danej sprawie ustrojowo sądem pierwszoinstancyjnym, a takim dla omawianej sprawy jest Sąd Rejonowy”. W związku z tym – jak zarzucił skarżący – zastosowanie przez Sąd Najwyższy art. 386 § 4 k.p.c. spowodowało, że doszło do naruszenia prawa „do środka odwoławczego od rozstrzygnięcia *meriti* (rozstrzygnięcia wniosku o ustanowienie służebności drogowej), jakie zostanie podjęte w tej sprawie (...)” (art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

Jednym z warunków wniesienia skargi do Trybunału, wynikającym z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest wydanie na podstawie zaskarżonego aktu normatywnego wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, w którym orzeczono ostatecznie o konstytucyjnych wolnościach, prawach lub obowiązkach skarżącego. Wprawdzie przedmiotem kontroli w postępowaniu skargowym jest zgodność z Konstytucją objętego skargą aktu normatywnego, niemniej wcześniejsze podjęcie „ostatecznego orzeczenia” przez sąd bądź organ administracji publicznej stanowi warunek *sine qua non* zainicjowania tej formy kontroli przed Trybunałem Konstytucyjnym. Wynika to z przyjętej przez polskiego ustrojodawcę konstrukcji skargi konstytucyjnej, zgodnie z którą instytucja ta służy uruchomieniu postępowania o charakterze nadzwyczajnym i subsydiarnym w stosunku do innych środków i procedur ochrony konstytucyjnych praw i wolności skarżącego. W związku z tym art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK stanowi, że skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Niedochowanie powyższego warunku powoduje, że wydanie przez Trybunał Konstytucyjny merytorycznego orzeczenia jest niedopuszczalne (zob. postanowienie TK z 31 stycznia 2012 r., sygn. Ts 52/11, OTK ZU nr 2/B/2012, poz. 204).

Naruszenie swych konstytucyjnych praw skarżący łączy z postanowieniem Sądu Najwyższego z 17 października 2019 r. (sygn. akt [...]). Trybunał stwierdza, że wprawdzie rozstrzygnięcie to zostało wydane na podstawie zakwestionowanego w skardze art. 386 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.), nie jest ono jednak orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Należy zauważyć, że skoro uchyla ono zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego, a tym samym przekazuje sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania, to tym samym – co podkreśla zresztą sam skarżący – nie kończy prawomocnie postępowania z wniosku o ustanowienie służebności drogowej.

Analizowana skarga konstytucyjna – jako przedwczesna – nie spełnia więc podstawowego wymogu wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Powyższa okoliczność jest – zgodnie z art. 64 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – podstawą odmowy nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.